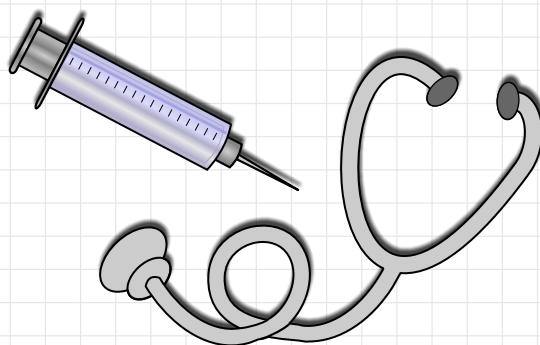

Szociális szakmacsoport
Kisgyermek gondozó-nevelő
Modulszám: 019/4.0/1868-06

Száltelevi Józsefné

Elemi egészségügyi, ápolási ismeretek

Munkafüzet

**A Humán TISZK rendszerének továbbfejlesztése
a Humán szakmák moduláris képzésével, a humán
értékrend és az esélyegyenlőség megvalósításával**

TÁMOP-2.2.3-07/1-2vF-2008-0008

A projekt az Európai Unió támogatásával,
az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósult meg

ÚMFT infovonal:
06 40 638 638
nfu@nfu.gov.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

Szálteleki Józsefné

**ELEMI EGÉSZSÉGÜGYI,
ÁPOLÁSI ISMERETEK**

MUNKAFÜZET

A kiadásért felelős:

A projekt kedvezményezettje:
Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium
1083 Budapest, Ludovika tér 1.

Megbízásából: C-Vision Kft.

Nyomdai kivitelezés: Ligatura Kft.

2010

BEVEZETÉS

Ennek a munkafüzetnek a célja, hogy

- segítse az *Elemi egészségügyi, ápolási ismertek* című jegyzet tananyag-tartalmának elsajátítását
- támogassa, az egyéni tanulás folyamatát
- hozzájáruljon az összefüggések megértéséhez, az ismeretek rendszerezéséhez és gyakorlati alkalmazásához

Javasoljuk, hogy először önállóan oldd meg a feladatokat, majd a jegyzet segítségével ellenőrizd a válaszaidat!

A VELESZÜLETETT ÉS ÖRÖKLETES BETEGSÉGEK, FEJLŐDÉSI RENDELLENESSÉGEK

I. Hogyan csoportosítjuk a fejlődési rendellenességeket és milyen zavart okoznak a szervezetben?

II. Mi szerint csoportosíthatjuk a kromoszóma rendellenességeket?

AZ IDEGRENDSZER FEJLŐDÉSI RENDELLENESSÉGEI

I. Írd a betegségek nevét a megfelelő oszlopba!

1. Down-szindróma
2. hydrocephalia
3. mirocephalia

<p>Tünetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – fej-körfogat kisebb az élettani értéknél – nagykutacs hamarabb zárul – vízfejűség társulhat hozzá – rendszerint szellemi károsodással jár 	<p>Tünetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – koponya megnagyobbodott – kutacsok feszülnek – varratok tátongnak – agykoponya gömb alakú – arckoponya kisebb – „lemenő nap” tünet szemfehérje látható – szellemi fejlődés megáll – tompultság, közömbösség, szellemi leépülés 	<p>Tünetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – koponya kicsi – szemrések ferdek, befelé lejtnek – belső szemzugban epicanthus (bőrredők) – orrgyök széles, besüppedt – orr rövid, tömpe – nyelv nagy, vastag, hosszú – ujjak rövidek, kisujj befelé görbül – tenyéren négyujj barázda – jellegzetes az ujjlenyomat (bőrléc-rajzolat) – gyakori a szívfejlődési rendellenesség és leukémia – gyakori sérv (köldök, lágyék) – izomzata laza (hypotoniás) – ízületek túlhajlíthatók – értelmi fogyatékoság mértéke változó – kezdetben nyugodtak, majd élénkek, bohóckodók, tréfálkozókká válnak

II. Válaszd ki a helyes állításokat!

- 1,
  - a. A Down szindrómás gyermekek egyáltalán nem fejleszthetők.
  - b. A Down szindrómás gyermekek gyógypedagógiai módszerekkel fejleszthetők.
- 2,
  - a. A Down szindrómás gyermekek fejlesztése bölcsődében is végezhető.
  - b. A Down szindrómás gyermekek kizárólag erre a célra létre hozott intézményekben történhet.

A TÁPCSATORNA VELESZÜLETETT RENDELLENESSÉGEI

I. Sorold fel az ajak és száypadhasadék okait!

II. Magyarázd meg a TO-R-C-H betűszó jelentését!

TO _____
R _____
C _____
H _____

III. Sorold fel a pylorus stenosis tüneteit!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____

SZÜLETÉSI SÉRÜLÉSEK

I. Sorold fel a szülési sérülések okait! (5)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

II. Nevezd meg a leírt szülési sérüléseket!

A bénult oldalon az újszülött a homlokát nem tudja ráncolni, az orr-szájszögleti barázda elsimul, a szájszug nem húzódik felfele.

Jellegzetes az újszülött kar- és kéztartása. A kéz petyhüdtlen csüng a törzs mellett, a tenyér hátrafelé és kifelé fordul.

A fejbiccentő izom szülés közbeni erőszakos megnyújtása miatt bevérvzés jön létre, a vér szervül és az izom megrövidül.

ÚJSZÜLTTEK HAEMOLITIKUS BETEGSÉGEI

I. Hasonlítsd össze az élettani és a kóros sárgaság tüneteit!

Élettani sárgaság	Kóros sárgaság
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
4. _____	4. _____
5. _____	5. _____

II. Írd le az Rh-összeférhetetlenség lényegét!

III. Írd le az AB-0 vércsoport összeférhetetlenség lényegét!

AZ ÚJSZÜLÖTT FERTŐZÉSEI

I. Sorold fel a köldökfertőzés formáit!

1. _____
2. _____
3. _____

II. Hogyan lehet megelőzni köldökfertőzések kialakulását?

III. Milyen kórokozó okozza az újszülöttek szájnyálkahártya fertőzését?

CSECSEMŐKORI KÓROS SOVÁNYSÁG

I. Melyek a csecsemőkori kóros soványság fokozatai?

1. _____
2. _____
3. _____

II. Sorolj fel a kóros soványság közép súlyos formájának a tünetei közül nyolcat!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

III. Írd le a kóros soványságban szenvedő csecsemő ápolását!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

HÁNYÁS

I. Mik lehetnek a hányás okai?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

II. Mi a gyermekgondozó-nevelő feladata, ha csoportjában hányós kisgyermek van?

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____
6.	_____
7.	_____
8.	_____

III. Hogyan valósítanád meg a gyomor-bélrendszer tehermentesítését hányós kisgyermeknél?

HASMENÉS

I. Írd le a gyermekgondozó-nevelő feladatait, ha a csoportjában hasmenéses csecsemő van!

II. Milyen ételeket és italokat adnál egy hasmenéses kisgyermeknek a beállító táplálás szakaszában?

III. Sorold fel a kiszáradás tüneteit!

IV. Hogyan lehet megelőzni a kiszáradást?

SZÉKREKEDÉS

I. Mikor beszélünk székrekedésről?

II. Írd le a székrekedés kezelési lehetőségeit?

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____
6.	_____
7.	_____
8.	_____
9.	_____
10.	_____

ANYAGCSERE BETEGSÉGEK

I. Milyen újszülöttkori szűrővizsgálatokból áll a PKU szűrés?

II. Nevezd két enzimopathias kórképet! Melyiknek mi a diétás kezelése?

enzimopathias kórkép	kezelés

III. Nevezd meg három malabsorpciós kórképet! Melyiknek mi a diétás kezelése?

malabsorpciós kórkép	kezelés

CUKORBETEGSÉG

I. Sorold fel a cukorbetegség figyelmeztető tüneteit!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

II. Töltsd ki a táblázatot!

Állapotváltozások	Hypoglykaemia	Hyperglykaemia
okai		
bőr változása		
légzés		
pulzus		
eclampsia		
hányás, hasfájás		
vércukorszint		
vizelet		

III. Mik lehetnek a cukorbetegség szövődményei?

IV. Mire kell megtanítani a cukorbeteg gyermeket és a családját?

FELSŐ LÉGÚTI BETEGSÉGEK

I. Melyik betegségnek mik a tünetei?

1. álcroup
2. heveny orrhorut
3. mandulagyulladás

Betegség neve			
Tünetek	magas láz, hidegrázás elesettség, bágyadtság fejfájás torok- és nyelési fájdalom hasfájás, hányás nyelv bevonat, lehelet bűzös nyaki nyirokcsomók duzzadtak, érzékenyek	láz vagy hőemelkedés tüszögés eldugult orr köhögés elesettség, fáradtság váladékürülés az orrból	éjszakai órákban köhögési rohamra riad légzés nehezített be- és kilégzés hangos, stidoros köhögése rekedt, ugató sírása, beszédhangja tisztá néhány óra múlva enyhülhet: nehézlégzés tünetei elmúlnak, köhögés, stridor megszűnik

II. Melyek a gyermekgondozó-nevelő feladatai a heveny orrhurutos beteg ápolása során?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

III. Hasonlítsd össze a laryngitis subglottica és a laryngitis infectiosa acuta tüneteit az alábbi szempontok alapján!

Szempontok	laryngitis subglottica	laryngitis infectiosa acuta
ok		
láz		
hang		
köhögés		
légzés		
tünetek megjelenése		

IV. Hasonlítsd össze a bronchitis acutát és a bronchitis obstructivát az alábbi szempontok alapján!

Szempontok	bronchitis acuta	bronchitis obstructiva
ok		
tünetek		
ápolás		

V. Mi okozhat tüdőgyulladást?

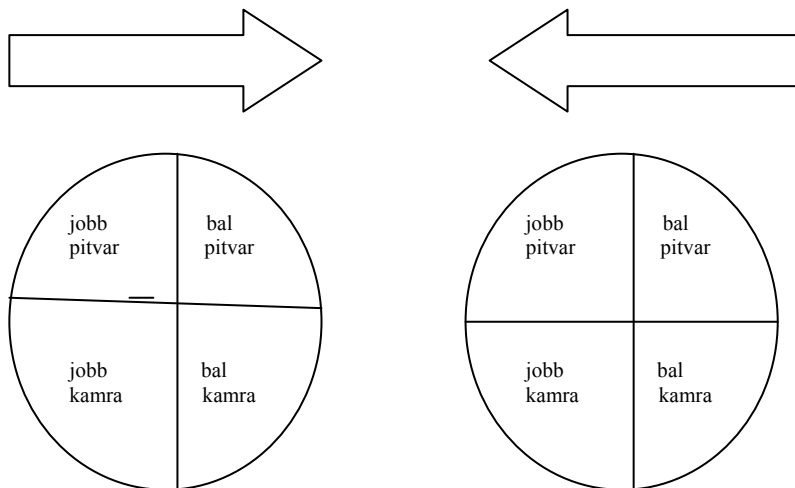
VI. Mi a különbség az elsődleges és a másodlagos tüdőgyulladás között?

VII. Nevez meg négy antibiotikumot, amit a tüdőgyulladás kezelésére használhatunk!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

A SZÍV BETEGSÉGEI

I. Melyik ábra felel meg a cyanosissal járó, illetve a cyanosissal nem járó veleszületett szívhibának? Írd a kórkép nevét a megfelelő nyílba!

II. Mi határozza meg a vér áramlásának az irányát a cyanosissal járó, illetve a cyanosissal nem járó veleszületett szívhiba esetén?

III. Sorolj fel legalább nyolc olyan dolgot, amit meg kell figyelni egy veleszületett szívbetegségben szenvedő kisgyermeknél?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

IV. A szív melyik részét érintik az alábbi megbetegedések?

Myocarditis _____
Endocarditis _____
Perycarditis _____

A VÉRKÉPZŐ RENDSZER BETEGSÉGEI

I. Milyen tünetek utalnak arra, hogy egy kisgyermek vérszegény?

II. Kiket veszélyeztet különösen a vashiányos anaemia?

III. Nevezd meg legalább három vaskészítményt!

1. _____

2. _____

3. _____

IV. Egészítsd ki a vérképző rendszer két betegségének a definícióját egy-egy szóval!

A *leukaemia* a fiatal, rendszerint éretlen _____ daganatszerű burjánzását jelenti.

Az *anaemia* _____ számának és/vagy a haemoglobin mennyiségének csökkenését jelenti a vér térfogategységében.

V. Miért veszélyes egy haemophiliában szenvedő kisgyermek számára a focizás, a fára mászás vagy a biciklizés?

VESÉK ÉS HÚGYUTAK RENDELLENESSÉGEI

I. Milyen tünetek utalnak húgyuti fertőzésre?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

II. Nevezd meg három olyan ételt, amit nem ehet egy akut glomerulonophrotis syndromában szenvedő kisgyermek! Miért?

1. _____
2. _____
3. _____

III. Kösd össze betegséget és a diétát!

Betegség

1. glomerulonophritis syndroma
2. idiopathias nephrosis syndroma

Diéta

- a. fehérje mentes
- b. fehérje gazdag

IDEGRENSZER GYULLADÁSOS BETEGSÉGEI

I. Sorold fel a meningeális tüneteket!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

II. Mit kell tennie a kisgyermekgondozó-nevelőnek lázas görcsroham esetén az orvos megérkezéséig és az orvos megérkezésekor?

Az orvos megérkezéséig	Az orvos megérkezésekor

III. Mi a különbség az epilepsias kisroham és nagyroham között?

NEM FETŐZŐ BŐRBETEGSÉGEK

I. Sorold fel a fenéktáji pír kiváltó okait!

II. Nevezd meg kétféle krémet, amit fenéktáji pír kezelésére használnál?

1. _____

2. _____

III. Mik az atópiás dermatitis (ekzema) kezelési elvei?

1. _____

2. _____

3. _____

IV. Mik a gyermekgondozó-nevelő feladatai a nem fertőző bőrbetegségben szenvedő gyermekek ápolása során?

Szemponatok	fertőző bőrbetegségben szenvedő gyermekek ápolása
bőrápolás	
körömápolás	
ruházat	
felülfertőzések elkerülése	
szabadlevegő kezelés	

FERTŐZÉSES EREDETŰ BŐRBETEGSÉGEK

I. Sorold fel az ótvar tüneteit!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

II. Hogyan lehet megelőzni gyermekközösségben az ótvar terjedését?

III. Sorolj fel három készítményt, amit fejtetvesség kezelésére használhatsz!

IV. Mire kell ügyelni ezeknek a készítményeknek a használata során?

V. Milyen ápolási elveket kell követni a fertőzőes bőrbetegségeken szenvedők ellátása során?

ÁTFOGÓ KÉDESEK

I. Írd a betegségek latin nevét a magyar nevük melletti vonalra!

Betegség magyar neve	Betegség latin neve
1. agyvelőgyulladás	anaemia
2. akut hörgőgyulladás	bronchitis acuta
3. alacsony vércukorszint	diabetes mellitus
4. cukorbetegség	encephalitis
5. gyomor záróizmának szűkülete	hydrocephalus
6. hányás	hyperglykaemia
7. kóros sárgaság	hypoglykaemia
8. magas vércukorszint	hypothyreosis
9. mandulagyulladás	icterus gravis
10. ornyálkahártya gyulladás	obstipatio
11. pajzsmirigyhormon hiánya	pneumonia
12. szájpenész	pylorus stenosis
13. székrekedés	rinitis acuta
14. tüdőgyulladás	soor oris
15. vérszégénység	tonsillitis
16. vízfejűség	vomitus

II. Sorolj fel tíz fertőzés útján kialakuló betegséget!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

III. Milyen betegségek tünetei között jelentkezhet görcs?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

IV. Milyen betegségek tünete lehet a hányinger nélküli hányás?

V. Milyen betegségre gondolsz az alábbi esetleírások alapján.

Peti	_____
Nóra	_____
Kata	_____
Ádám	_____
Bogi	_____

Peti nyolc hónapos. Pelenkázásnál a lábait nem lehet behajlítani, lázas, erősen sír. A bőr érintésére érzékenyen reagál, bőrén bizonytalan eredetű kiütések jelennek meg. Az öltöztetésnél a fejét nem lehet előre hajtani. Az ágyban az oldalán fekszik, teste ívben hátrafeszül. Először csak nyugtalan, majd izomrángások, görcs és eszméletvesztés alakul ki.

Nóra két és fél éves. Körülbelül egy hónapja többet eszik, mint korábban, de a súlya nem gyarapszik. Naponta többször kérezkedik ki pisilni és minden alkalommal sokat pisil. Folyadékigénye jelentősen megnőtt, az étkezések között többször kér inni. Az elmúlt egy hónapban többször is volt légúti fertőzése. A bőre száraz és sokat panaszkodik viszketésre a rendszeres krémezés ellenére.

Kata egy hétig légúti betegség miatt hiányzott, két napja jött először bölcsődébe. Napközben többször jelezte, hogy pisilnie kell, de aztán nem, vagy alig ürített vizeletet. Panaszkodott, hogy a pisilésnél csípő fájdalmat érez. Bár már rég szobatiszta és többször is kiment pisilni, mégis bepisilt. Hőmérőzés után kiderült, hogy hőemelkedése van. Fáradtnak tűnik, kedvetlen és keveset játszik.

A hároméves **Ádám** öt napig hiányzott a bölcsődéből, az orvosi igazolás szerint mandulagyulladás volt. Az anyukája elmondása szerint sokat folyt az orra és köhögött. Az orvos csak tüneti kezelést javasolt és mivel már nem volt lázas visszaengedte a bölcsődébe. Megérkezésekor is bőségesen folyt az orra, két napja az orrfolyása abbamaradt. Ma a bejövétel után egy órával, belázasodott. Nem vesz részt a játékban, sír és arra panaszkodik, hogy nagyon fáj a feje amikor lehajol. A hangja dűnnyögővé vált.

Bogi 10 hónapos csecsemő, aki kéthónapos kora óta él a csecsemőotthonban. Két napja hőemelkedése volt, enyhe hurutos tünetekkel kísérve. Ma reggel a láz tüneteit észlelve gondozónője meghőmérőzte és 38,9 fokos lázat mért. A csecsemő bágyadt, elesett. Nehézlégzése van, köhög, pulzusa szapora és könnyen elnyomható. A nap folyamán kétszer hányt. Sápadt és nagyon sokat sír, sírás közben a nehézlégzése fokozódik.